विविध संवर्गातील अधिकारी/कर्मचारी यांचे कामकाजाकरीता मुख्य कार्यप्रदर्शक निर्देशक (Key Performance Indicators) **निश्चित करणेबाबत...**

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय क्रमांकः कार्यशा-२०२५/प्र.क्र.१५६/मुद्रांक-०२,
पहिला मजला, मंत्रालय मुख्य इमारत,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मत्रालय, मुंबई-४०००३२
दिनांक: १५ ऑक्टोबर, २०२५.

वाचा :-

१) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांकः कार्यशा-२०२५/प्र.क्र.०६/म-८, दिनांक ०९.०४.२०२५

२) विभागीय आयुक्त, अमरावती यांचे पत्र क्र. आका/एसटीएन/कावि-२१/२०२५, दिनांक १८/०६/२०२५

प्रस्तावना-

दिनाक ४ व ५ एप्रिल, २०२५ रोजी पुणे येथे महसूल विभागामार्फत सर्व विभागीय आयुक्त व सर्व जिल्हाधिकारी यांची दोन दिवसीय कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. सदर कार्यशाळेमध्ये महसूल विभागांतर्गत क्षेत्रिय पातळीवर राबविण्यात येत असलेल्या १०० दिवसांच्या कृती कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने जिल्हास्तरावर राबविण्यात आलेल्या विविध लोकाभिमुख विषय / कार्यक्रमांचे सादरीकरण जिल्हाधिकारी यांचेमार्फत करण्यात आले आहे. त्यावरुनः राज्य शासनाने प्रशासनामध्ये सुधारणा साधून शासन अधिक लोकाभिमुख, पारदर्शक व कार्यक्षम करण्यासाठी विशेष पुढाकार घेतला असल्याचे दिसून आले आहे. त्यावरुन शासनाच्या धोरणात्मक उपाययोजनांमध्ये सामान्य नागरिकांच्या गरजा समजून घेणे व त्यानुसार प्रशासनाच्या प्रक्रिया सुधारित करण्याची आवश्यकता दिसून येते आहे. हे लक्षात घेता, सदर कार्यशाळेच्या वेळी मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे निर्देशास अनुसरुन महसूली विभागस्तरावरील प्रत्येक विभागीय आयुक्ताच्या अध्यक्षतेखाली एक अभ्यास समिती अशा एकूण विषयवार ६ अभ्यास समित्यांची स्थापना करण्याचा निर्णय संदर्भाधीन शासन निर्णय क्रमांक १ अन्वये घेण्यात आला होता.

त्यानुसार विभागीय आयुक्त, अमरावती यांचे अध्यक्षतेखाली विविध संवर्गातील अधिकारी कर्मचारी यांच्या कामकाजाचे वस्तुनिष्ठ मुल्यमापन करण्याच्या अनुषंगाने **मुख्य कार्यप्रदर्शकनिर्देशक** (KPI) निश्चित करणेबाबत समिती गठीत करण्यात आली होती. सदर समितीची कार्यकक्षा पुढील प्रमाणे ठरवून देण्यात आली होती.

१) विभागीय आयुक्त कार्यालय, जिल्हाधिकारी, उपविभाग, तहसील, भूमी अभिलेख कार्यालये, निबंधक कार्यालये, मंडल व तलाठी कार्यालये यांचे सध्याचे कार्यप्रवाह व कार्यविभाजन संकलित करणे

२) प्रस्तावित पदसंरचनेची निश्चिती करणे, मानक कार्य आराखडे तयार करणे, तसेच संबंधित मुख्य कार्यप्रदर्शक निर्देशकाची रचना करणे. हे निर्देशांक शासन व्यवस्थेची गुणवत्ता प्रभावीपणे दर्शविणारे असावेत.

३) प्रत्येक कर्मचारी, शाखा व कार्यालयासाठी मुख्य कार्यप्रदर्शक निर्देशक निश्चित करणे.

४) माहितीच्या प्रभावी संकलनासाठी व रिअल टाइम डॅशबोर्डच्या प्रसिद्धीकरणासाठी आयटी प्रणालीची सरचना करण्यात यावी.

५) मुख्य कार्यप्रदर्शक निर्देशकांचे पुर्नविलोकनासाठी धोरण निश्चित करण्यात यावे.

६) इतर कोणत्याही संबंधित बाबी.

विभागीय आयुक्त, अमरावती यानी वरील मुद्दा क्र. १ ते ६ च्या अनुषंगाने संक्षिप्त अहवाल संदर्भाधिन पत्र क्रमांक २ अन्वये शासनास सादर केला असून, त्यानुसार महसूल विभागातील विविध अधिकारी व कर्मचारी यांच्या कामकाजाचे वस्तुनिष्ठ मूल्यमापन करून महसूल विभागाच्या कामकाजात गती तसेच गुणवत्ता आणण्याच्या आनुषगाने अधिकारी व कर्मचारी यांचे मुख्य कार्यप्रदर्शक निर्देशक निश्चित करण्यची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. तद्नुषंगाने पुढीलप्रमाणे शासन निर्णय घेण्यात येत आहे.

शासन निर्णय :-

महसुल, भुमी अभिलेख व नोंदणी विभागातील अधिकारी कर्मचारी यांच्या कार्यक्षमतेचे मोजमाप करणे, पारदर्शकतेला प्रोत्साहन देणे, सेवा वितरणातील गुणवत्ता वाढविणे, केंद्र व राज्य शासनाच्या लोकाभिमुख योजनाची प्रभावीपणे अंमलबजावणी करणे आणि अधिकारी / कर्मचारी याची जबाबदारी निश्चित करणे, यासाठी विविध संवर्गातील अधिकारी व कर्मचारी यांचे मुख्य कार्यप्रदर्शक निर्देशकांना शासन मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे.

०२. मुख्य फलनिष्पत्ति क्षेत्र निश्चित करुन सर्व अधिकारी / कर्मचारी यांचे मोजमाप करण्याजोगे मुख्य कार्यप्रदर्शक निर्देशक (Key Performance Indicators) पुढील पध्दतीचा अवलंब करुन निश्चित करण्यात येत आहेत.

a. निश्चित करण्यात आलेल्या मुख्य फलनिष्पति क्षेत्रांचा गुणात्मक (Qualitative), संख्यात्मक (Quantitative) व समयाधारीत (Time bond) या बाबींचा विचार करून **मुख्य कार्यप्रदर्शक निर्देशक** निश्चित करण्यात आले आहेत.

b. निश्चित करण्यात आलेल्या मुख्य कार्यप्रदर्शक निर्देशक ला त्याच्या महत्वानुसार भारांक देण्यात आले आहेत.

c. या भारांकास १० च्या पटीत गुणाकामध्ये रुपांतरीत करण्यात आले आहेत

d. या विषयाची प्रशासकीय कामाच्या दृष्टीने व गुणाकन देण्याच्या दृष्टीने वारवारता निश्चित करण्यात आली आहे.

e. प्रत्येक वर्ग-१, व वर्ग-२ च्या अधिकाऱ्याचे भारांक १०० असे निश्चित करण्यात आले असून गुणांक १००० निश्चित करण्यात येत आहेत.

f. प्रत्येक वर्ग-३ व वर्ग-४ च्या कर्मचाऱ्यांचे भारांक १० असे निश्चित करण्यात आले असून गुणाक १०० निश्चित करण्यात येत आहेत.

g. प्रत्येक कामाच्या उद्दिष्टानुसार व दिलेल्या भारांकाच्या आधारावर त्या महिन्यात किंवा कालावधीत केलेल्या कामाच्या अनुषगाने त्या कामाचे गुणांकन निश्चित करण्यात आले. उदाः महसूल वसूली या विषयाकरिता जिल्हाधिकारी याना २ भारांक देण्यात आलेला आहे. म्हणजेच त्याचे गुणांकन २० होईल. जिल्हाधिकारी यांना महसूल वसूलीचे वार्षिक १०० कोटीचे उिद्दष्ट असल्यास व त्या महिन्यापर्यंत जिल्हाधिकारी यानी ३० कोटी वसूली केली असल्यास, वसूलीकरिता जिल्हाधिकारी यांचे ३०% काम होईल व त्यांना त्या महिन्यात ६ गुणांक मिळतील.

०३. उपरोक्त पध्दतीने महसुल, नोंदणी विभागातील अधिकारी / कर्मचारी बाचे मुख्य कार्यप्रदर्शक निर्देशक तयार करण्यात आले आहेत व ते या शासन निर्णयासोबत पुढीलप्रमाणे जोडण्यात येत आहेत.

a. नोंदणी विभागातील अधिकारी (सहपत्र अ)

b. भूमि अभिलेख विभागातील अधिकारी (सहपत्र ब)

c. नोंदणी विभागातील अधिकारी (सहपत्र क)

०४. प्रत्येक वर्षाच्या मार्च महिन्याच्या अखेरीस मुख्य कार्यप्रदर्शक निर्देशकाच्या आधारे ४० टक्यांपेक्षा कमी कामे पूर्ण केलेल्या अधिकारी व कर्मचारी यांना लाल विभागात ठेवण्यात यावे, ४० ते ७५ टक्के कामे पूर्ण केलेल्या अधिकारी व कर्मचारी याना पिवळा विभागात ठेवण्यात यावे व ७५ टक्यापेक्षा जास्त कामे पूर्ण केलेल्या अधिका-यांना हिरव्या विभागात ठेवण्यात यावे.

०५. पर्यवेक्षक अधिकारी आपल्या अधिनस्त अधिकारी व कर्मचारी याच्या मुख्य कार्यप्रदर्शक निर्देशकांचे वार्षीक उद्दीष्ट दरवर्षी एप्रिल महिन्यात निश्चित करतील.

०६. सर्व विभागीय आयुक्त व सर्व जिल्हाधिकारी यांनी उपरोक्त मुख्य कार्यपदर्शक निर्देशांकाव्दारे मुल्यमापन करण्याची प्रणाली आपआपल्या विभागात व जिल्ह्यात लागू करायची आहे. सदर प्रणालीच्या सहाय्याने सर्व महसूल अधिकारी व कर्मचारी यांच्या कामाचे मूल्यमापनकरून मासिक अहवाल जिल्हाधिकारी विभागीय आयुक्त याना सादर करतील व विभागीय आयुक्त सदर अहवाल शासनास सादर करतील. त्याचप्रमाणे नोंदणी महानिरीक्षक व मुद्रांक नियंत्रक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी स्वतंत्रपणे त्यांच्या अधिनस्थ कार्यालयात सदर प्रणाली अधिनस्त कार्यालयात अंमलात आणावी व त्याचा मसिक अहवाल शासनास सादर करावा.

०७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२५१०१५१६५३०८९११९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

SATYANARAYAN SHIVPRASAD BAJAJ

Digitally signed by SATYANARAYAN SHIVPRASAD BAJAJ
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=REVENUE AND FOREST DEPARTMENT, 2.5.4.20=559498df564ab1121a356349085c1b8e3cc0f12569ba0f7f2090386d4dccb333, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=F7145AF5949FB706E2DCB06C2B209B58FFA369F6E085E02041722C90F0528791, cn=SATYANARAYAN SHIVPRASAD BAJAJ
Date: 2025.10.15 16:54:26 +05'30'

(सत्यनारायण बजाज)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत –

१) मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२) मा. उपमुख्यमंत्री (नगर विकास, गृह निर्माण, सार्वजनिक बांधकाम (सा.उ.) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३) मा. उपमुख्यमंत्री (वित, नियोजन, राज्य उत्पादन शुल्क) याचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४) मा. मंत्री, महसूल / मा. राज्यमंत्री, महसूल याचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५) सर्व मा. मंत्री / मा. राज्यमंत्री, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६) मा. मुख्य सचिव (महाराष्ट्र राज्य) यांचे स्विय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
७) अपर मुख्य सचिव (महसूल), यांचे विशेष कार्य अधिकारी, मंत्रालय, मुंबई.
८) अपर मुख्य सचिव (नियोजन), मंत्रालय, मुंबई,
९) विभागीय आयुक्त (सर्व),
१०) जिल्हाधिकारी (सर्व),
११) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) १/ २. महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर,
१२) महालेखापाल (लेखा परिक्षा) १/ २, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर,
१३) संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई,
१४) जिल्हा नियोजन अधिकारी (सर्व),
१५) जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व),
१६) कार्यासन अधिकारी (ब-१), महसूल व वन विभाग मंत्रालय, मुंबई
१७) वित विभाग (कार्यासन व्यय-९ अर्थ ६), मंत्रालय, मुंबई
१८) नियोजन विभाग (कार्यासन ९४८१) मंत्रालय, मुंबई
१९) निवड नस्ती (कार्यासन/मुद्रांक-०२)

*****